

پیش‌خواب

بازنگاهی به «تشکیل دولت پهلوی اول و تأثیر آن در فروپاشی نظام ایلی»

مقالشی ساختن ایلات در راستای ایجاد حکومت متمرکز

■ علی احمدی فراهانی

اثری که هم اینک در معرفی آن سخن می‌رود، همانگونه که از نام آن پیداست به «تشکیل دولت پهلوی اول و تأثیر آن در فروپاشی نظام ایلی»-نظر دارد. بی‌تردید بررسی نسبت حکومت رضاخان با نظام اقوام و ایلات در کشور از سرفصل‌های بازخوانی کارنامه پهلوی اول قلمداد می‌شود. این پژوهش به دست دکتر خدابخش قربان‌پور دشتکی انجام شده و پژوهشکده تاریخ معاصر ایران به انتشار آن همت گماشته است. مؤلف در گفت‌وگو با تارنمای ناشر، نکات بی‌امده را از نظر دور نداشته است:

«من پایان‌نامه دوره کارشناسی ارشد در خصوص روابط انگلیس و خوانین بختیاری بود که در آن یک محدوده زمانی ۳۰ساله، یعنی از سال ۱۸۹۶ تا ۱۹۲۵ را بررسی کردم. زمانی که کار پایان‌نامه ارشدم را انجام می‌دادم به موضوع دوره پهلوی اول و سیاست‌هایی که نسبت به جامعه عشایری داشت، علاقه‌مند شدم. به همین جهت، در دوره دکتری روی این موضوع کار کردم. چون خودم هم تعلقات ایلی دارم و هم از شاخه چهارلنگ، طایفه خواجه موگویی هستم، علاقه‌مند بودم بررسی کنم که حکومت در دوره پهلوی اول در مواجهه با عشایر چه اقداماتی انجام داده است، بنابراین شروع کردم به کار کردن و واقعیتش به مسائل جدیدی رسیدم. متأسفانه ما درباره جامعه عشایری، عمدتاً به تحقیقات و پژوهش‌های بیگانگان وابسته‌ایم. اگر الان بخوایم در خصوص شاهسون، قشقایی، حتی ایل بختیاری و ایلات دیگر کمی منبعی معرفی بکنیم که مبتنی بر منابع متعدد و بر روش پژوهشی

■ دکتر خدابخش قربان‌پور دشتکی، مؤلف کتاب «تشکیل دولت پهلوی اول و تأثیر آن در فروپاشی نظام ایلی»

باشد، به سراغ کارهایی می‌رویم که بیگانگان انجام داده‌اند. به همین خاطر من تصمیم گرفتم که کاری انجام بدهم. نه اینکه ایراد نداشته باشد، بالاخره هر کاری ضعف‌های خودش را دارد، ولی بحث نسبت به کارهایی که در گذشته انجام شده، به نظر من سعی کردم از اسناد دست اول، اسناد خانوادگی و منابع دیگر استفاده کنم تا کمبودهای کارهای قبلی در خصوص جامعه عشایری را برطرف کنم. آنهایی که در حوزه ایلات و عشایر کار می‌کنند و وابستگی‌های ایلی دارند، متأسفانه کاری که انجام می‌دهند، کمی با تعصب آمیخته است. ما در کارهای علمی، نباید این موارد را در نظر بگیریم. به نظر خودم مهم‌ترین شاخصه کاری که من انجام دادم، بحث تأکید بر اسناد است. من از سه دسته اسناد استفاده کردم: یکی اسناد خانوادگی که در اختیار خانواده‌های بزرگ بود و هنوز هم به سازمان اسناد ملی تحویل نداده‌اند. دوم اسناد سازمان اسناد ملی و سوم حدود ۲۹۳ سند که از خارج از کشور برای من فرستادند و مربوط به اسناد وزارت امور خارجه انگلیس و دیوان اسناد عمومی است. این یکی از برجستگی‌های کار است که البته همانگونه که مطلع هستید، سند به خودی خود مزیت یک کار را بالا نمی‌برد، سندن را باید تحلیل کرد. نکته دوم که در خصوص این کار قابل توجه است، بحث مبانی نظری است. من در بحث مبانی نظری از نظر به‌هایی که درباره دولت پهلوی وجود داشت و دارد، مثل رویکرد سلطانیسم، رویکرد ساختاریایی و رویکرد نوستالژی‌ها و نظریه دولت مطلقه و مدرن هم در این کار استفاده کردم و در واقع پیوندی بین دولت پهلوی و جامعه عشایری با این دیدگاه‌ها و نظرات به وجود آوردم. چون کار با تأکید بر ایل بختیاری بود، مسئله اولی که دراین‌باره بررسی کردم، بحث اسکان عشایر بوده که این کار با [ایجاد] وحشت و خشم از سوی دولتی‌ها انجام شده است…»

■ نیما احمدپور

در روزهایی که غوغای رقابت، فضای رسانه‌ای کشور را فرا گرفته است، همان بهتر که از خوان اندیشه و عمل «شهید جمه‌ور» الهام بگیریم. او که با کردار کریمانه خویش عرصه انتخابات را لونی دیگر بخشید و برای آیندگان، سرمشقی جاودان بر جای نهاد. در مقالی که پیش‌روی رئیس‌ت در جایگاه بالاترین مقام اجرایی از زبان علما و فضلاء حوزه علمیه قم بازنمایی شده است، روحش شاد و یادش گرامی باد.

■ ■ ■

■ **او طرح کهنه دولت‌های گذشته را برانداخت**
شخصیات تاریخی از آنجا بر جسته و ماندگار می‌شوند که طرحی نو درمی‌اندازند و نقشی تازه می‌زنند. ملت ایران از آن روی بین شهید آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی با برخی رؤسای جمهور پیشین تفاوت نهاده که او را در سلوک و عمل متفاوت و به طور جدی در پی رفع مشکلات خود دید. این امر به وی جلوه‌ای بخشید که همچنان در دل‌ها و دیده‌ها خواهد ماند. آیت‌الله سید محمد مهدی میرباقری از عالمان و مدرسان حوزه علمیه قم در این موضوع آورده است: «شهید آیت‌الله رئیسی مرد بزرگی بود که با رفتنش اتفاق عظیمی در کشور رخ داد و شاهد بودیم که میلیون‌ها نفر برای بدرقه ایشان حاضر شدند و همچنان هم این ابراز ارادت‌ها ادامه خواهد داشت. خداوند در قرآن کریم می‌فرماید که مؤمنان همه در قله‌های خوبی هستند، اما برخی از آنان برگزیده محسوب می‌شوند و دارای جایگاه عظیم در جهان دیگرند. آنان عمدتاً در نگاه اهل زمین شناخته شده نیستند، ولی قراری با خداوند بسته‌اند و پای آن هستند. شهید رئیسی و مردانی که همراه او به شهادت رسیدند، چنین ویژگی‌هایی داشتند و همه از افراد فوق‌العاده محسوب می‌شدند. اینها با خدا قراری داشتند و تا آخرین لحظه هم پای آن قرار ایستادند تا در مسیر خدمت و بندگی خودشان به لقاءالله رسیدند. به تعبیر رهبر معظم انقلاب اسلامی، طعنه بدخواهانه و ناسپاسی خودی‌ها سبب نشد که آیت‌الله رئیسی از مسیر خود پا پس بکشد. او مسیر خدمت به مردم و تحصیل رضایت حضرت حق و مردم را ادامه داد و تا شهادتش هم‌ای این امر ایستاد. روز اولی که شهید رئیسی وارد صحنه شد، خیلی‌ها می‌گفتند که آخر کار ایشان شهادت است و این طور ایستادن در

عاریخ

تاریخ ۶۰۴۰۸۵۲۳

«شهید جمه‌ور» در آینه روایت و تحلیل دانشوران حوزه علمیه قم

اونمادی از یک رویش جدید در جهان امروز بود

راه خدا، مژدی جز شهادت ندارد و مزد آن خدمات را هم با آرمیدن در آستان قدس رضوی(ع) و دیدار خداوند گرفت. نکته دیگر شیوه سیاست‌ورزی و مدیریت شهید رئیسی و همکارانشان است که باید مورد توجه قرار گیرد. امام خمینی (ره) بیانی دارند که می‌فرمایند، سیاست مدار تراز جمهوری اسلامی باید ویژگی‌هایی داشته باشد و در روزهای عمر مبارک‌شان خطاب به مهاجران جنگ تحمیلی تأکید دارند که مسئولان ما باید بدانند انقلاب ما محدود به ایران نیست و نقطه شروع انقلاب بریز را جهان اسلام به پرچم‌داری حضرت مهدی(عج) است که خداوند بر تمام مسلمانان و جهانیان منت نهد و ظهورش را در عصر حاضر قرار دهد. من معتقدم که سیاست‌ورزی شهید رئیسی اینچنین بود، یعنی هم به رهبر معظم انقلاب اسلامی در مهندسی جدید جبهه مقاومت در منطقه و دستیابی به فتوحات بزرگی که در این سه سال رخ داده است، کمک کردند و هم اقدامات خوبی در راستای رفع مشکلات مردم انجام شده است. ما شاهد بودیم دولت‌های قبل، چطور رفتار می‌کردند. آنها هیچ کدام به این آرم بزرگ نمی‌اندیشیدند یا آنچنان که باید در این مسیر حرکت نمی‌کردند، اما شهید رئیسی در سیاست‌ورزی خودش هم آرمان‌های ملت عزیز را در نظر می‌گرفت و هم آرمان‌های انقلاب و جبهه مقاومت را پیش می‌برد. من معتقد هستم که تنها شخصیتی که کلام امام خمینی را هم می‌فهمید و هم برای تحقق آن ۳۵ سال ایستاد، رهبر معظم انقلاب اسلامی است. ایشان هم آرمان‌های انقلاب را در نظر دارند و هم برای رفع مشکلات مردم دغدغه دارند و از بارها به دولت‌ها تذکر می‌دهند. سادهاست که ایشان می‌فرمایند مشکل اصلی ما معیشت مردم است و سال‌ها را با رویکرد اقتصادی نامگذاری می‌کنند. کسی سیاستمدار تراز است و می‌تواند سکاندار مناسب در ایران اسلامی شود که این خصوصیات را داشته باشد و شهید رئیسی شخصیتی بودند که این خصوصیات را داشتند. معتمد تنها دولتی که در این مسائل به صورت جدی همراه رهبر معظم انقلاب اسلامی بود و ایستاد، دولت شهید رئیسی بود، مابقی یا نیامدند یا پس کشیدند…»

«شهید آیت‌الله رئیسی، یک رویش جدید به جهان ارائه داد. در کجای دنیا برای از دست دادن یک رهبر سیاسی اینچنین موی در داخل و خارج از کشور به‌وجود می‌آید؟ نکته اصلی روح ایمانی و الهی است که در این شهید و همراهانش جلوه کرده بود. انسان‌هایی که روح آنها از ایمان بهره گرفته است، آسایش دل‌بران را بر آسایش مردم مقدم می‌دانند و رنج و سختی‌ها را تحمل می‌کنند و درد را برای خود می‌خردن تا دیگران درد و سختی را تحمل نشوند. این همان روحی است که در رئیس جمهور ما وجود داشت. آیت‌الله رئیسی نمی‌توانست غم ملت را ببیند و شب با آرامش و آسایش سر به بالین بگذارد. به همین دلیل شبانه‌روز تلاش می‌کرد و خستگی به خود راه نمی‌داد. این بر گرفته از روح ایمانی اوست. رئیسی عزیز ما این مسلک پیروی می‌کرد و شایسته است مدیران و رئیس جمهور آینده از این مسلک پیروی کنند. مردم خدمتگزاران و رئیس‌جمهور ولایی خود را به عنوان یک نماد می‌شناسند و او را الگوی انتخاب خویش قرار می‌دهند. شهید رئیسی، پلی بین دولت و مردم زد؛ پشکار، صبر و ایستادگی از خصوصیات بارز شهید رئیسی بود که برگرفته از روح ایمان و فراگیری درس در مکتب امیرالمؤمنین(ع) بود. قدرت ایمان، هزاران برابر از قدرت‌های استکباری قدرتمندتر است. جامعه ایرانی در مراسم تشییع شهدای خدمت، به‌رغم همه شیطنت‌های رسانه‌ای دشمن نشان داد که به اسلام و نظام اسلامی وفادار است و آب پاکی روی دست دشمنان نظام و انقلاب ریخت. این عزیزان در راه خدمت و تلاش بی‌وقفه به شهادت رسیدند. رئیس‌جمهور آینده باید رئیس‌جمهوری در تراز انقلاب اسلامی و آیت‌الله رئیسی باشد…»

■ **او تا ناملایمات، اهانت‌ها و شایعه پراکنی‌ها را به هیچ گرفت**

تحمل سیاسی و اخلاقی در منش رئیس‌جمهور شهید و دولتی که زیر نظرش به فعالیت مشغول بود، از دیگر میزات او با اقاران و همگنان است. شاید در دوره معاصر به دشواری بتوان مسئولی یافت که تا این

در دیدار ۱۴۰۳ شهید آیت‌الله رئیسی در جمع کارکنان ایران خودرو

د

شخصیت‌های تاریخی از آنجا بر جسته و ماندگار می‌شوند که طرحی نو درمی‌اندازند و نقشی تازه می‌زنند. ملت ایران از آن روی بین شهید آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی با برخی رؤسای جمهور پیشین تفاوت نهاده که او را در سلوک و عمل متفاوت و به طور جدی در پی رفع مشکلات خود دید. این امر به وی جلوه‌ای بخشید که همچنان در دل‌ها و دیده‌ها خواهد ماند

حد در برابر توهین‌ها، تهمت‌ها و شایعه‌پرداز‌ی‌ها از خود شکیبایی نشان داده و به کار خویش بوده باشد. این صفت به ترتیب پی آمده، در بیانات آیت‌الله محمود رجبی ریاست مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی قم بازتاب یافته است: «شهید آیت‌الله رئیسی برای خودش، خانواده‌اش و حتی دولت‌ش شانی قائل نبود، بلکه فکر او این بود که وظیفه‌اش چیست؟ ایشان هوای نفس را کنار زده و همه ناملایمات، اهانت‌ها، شایعه پراکنی‌ها و دروغ‌ها را به جان خریده بود، چون با خدا معامله کرده بود. بنابراین به خاطر این اخلاص از شهادتش باعث شد اتفاقات مهمی در عالم به وجود آید و این شهادت، حقیقتاً بنیان‌های رژیم صهیونیستی را متزلزل تر از همیشه کرد. ا ارتباط با ولایت در ایشان بسیار برجسته بود. با ولایت بود، اما از ولایت خرج نمی‌کرد و با ولی صداقت داشت. نمی‌شود در نظام اسلامی کسی بگوید من با خدا صادقانه عهد بستم، اما با ولایت رابطه نداشته باشم، دروغ می‌گویند کسانی که فکر می‌کنند در عهد با خدا هستند، اما با ولی فقیه و تائب امام زمان (عج) ارتباطی ندارند. صداقت با مردم، از مصادیق صدقوا ما عاهدوا الله علیه است. مردمی که در این کشور زندگی می‌کنند، با رأی خود با رئیس‌جمهور عهدی می‌بندند و رئیس‌جمهور هم در مقابل همه ملت عهدی دارد. دغدغه مردم برای دولت شهید رئیسی امر اساسی بود. مردمی بودن و با مردم زیستن، برای او یک امر اساسی بود. در راه خدمت به مردم واقعا سر از نا نمی‌شناخت و خستگی برای او معنا نداشت. پس از شهادت این بزرگوار، ملت فهمیدند که چه کسانی را از دست داده‌اند. دل‌ها دست خداست و خدا در همه دنیا به کسانی که صادقانه برای مردم خدمت کنند، پاداش می‌دهد…»

■ **برای او زندگی در میان محرومان جامعه می‌گذشت**

در دولت شهید رئیسی، هم‌اره تصمیمات با نظر به محرومان اتخاذ می‌شد. این امر علاوه بر پاداش‌شان، شهادت در راه خدا و خدمت به مردم بود. انقلاب وابسته به مرد مردم است، نه به اشخاص. فقدان شهدای خدمت برای ما سخت است، اما راضی به رضای خدا هستیم و ان‌شاءالله در ادامه مسیر نیز رئیس‌جمهوری مخلص، انقلابی و پر تلاش نصیب ما شود که ادامه‌دهنده راه شهدای خدمت باشد…»

■ **او بحران‌های بر جای مانده از دولت قبل را مدیریت کرد**

و سرانجام «خادم‌جمهور» اگر چه خدمت را سرلوحه عمل خویش قرار داده بود، اما کلنگ نمایشی بر زمین ن‌زد و وعده پیبوده نداد. او تلاش‌شان، شهادت در راه خدا و خدمت به مردم بود. انقلاب وابسته به مرد مردم است، نه به اشخاص. فقدان شهدای خدمت برای ما سخت است، اما راضی به رضای خدا هستیم و ان‌شاءالله در ادامه مسیر نیز رئیس‌جمهوری مخلص، انقلابی و پر تلاش نصیب ما شود که ادامه‌دهنده راه شهدای خدمت باشد…»

«روحیه مردمی شهید آیت‌الله رئیسی چنان والا بود که او را عاشق دیدار با مردم و حضور در سفرهای استانی نموده بود. ایشان در تمام سفرها تأکید می‌کرد که مردم با هزار امید نامه‌نویسته‌اند، نامه‌های مردمی را با اهتمام بیشتر مورد دقت و توجه قرار دهید. رئیس‌جمهور شهید، همواره ایران اسلامی را کشور امام زمان (عج) می‌دانست و با ابتکارگری وارد میدان شد و کشور را در دورانی سخت در دست گرفت و از بحران‌های مختلفی عبور داد. او کاری کرد که امروز نرخ بیکاری در کشور به زیر ۸ درصد سیده است. کشور ضمن عبور از تعطیلی «هزار کارخانه به رونق تولید و فعال شدن بیش از ۱۰ هزار کارخانه رسید. آن بزرگوار اهتمام جدی بر اتمام پروژه‌های بر زمین مانده و نیمه تمام داشت. آیت‌الله رئیسی در طول دو سال به اندازه ۱۰۰ درصد تخت‌های بیمارستانی کل ۴۴ سال گذشته را احداث نمود و با مدیریت بحران برق توانست کشور را از قطعی‌های گسترده عبور دهد. ایشان هیچ روزی تعطیلی نداشت و همواره در مسیر پیشرفت کشور و خدمت به مردم قدم برمی‌داشت. رهبر معظم انقلاب از ایشان به عنوان رئیس‌جمهور با کفایت و شایسته یاد نمودند، چراکه این دولت متفاوت با دولت‌های دیگر کار کرده است. شهید آیت‌الله رئیسی، خستگی را خسته کرده بود. رعایت نسبت به بیت‌المال، پرهیز از ریخت و پاش و اسراف، برگرفته از روحیه پرتلاش ایشان در خدمت به مردم بود. هیچ‌گاه اززدگی و طعنه‌های بدخواهان، مانع تلاش شبانه‌روزی آن بزرگوار نشد. وی همچون استادش شهید بهشتی مظلوم بود. برخی با وارونه سخن گفتن و تحلیل کردن، نقاط قوت ایشان را نقاط ضعف جلوه دادند. حتی برخی از کسانی که خود از بانیان وضع موجودند، در وادی مطالبه‌گری افتاده‌اند و با اینکه در وادی ساخت مسکن خشت بر خشت نگذاشته بودند، از رویکرد میلیونی ساخت مسکن در این دولت انتقاد می‌کردند. برخی از خواص و حتی بعضی از دوستان، تهمت‌های ناروایی را نصیب ایشان ساختند، ولی آزردگی از ناسپاسی‌ها، هیچ‌گاه مانع تلاش شبانه‌روزی شهید رئیسی نشد…»

■ **توجه به انتقادات از اصول او به شمار می‌رفت**

صاحبان تربیون‌های گوناگون، از سماحت و سعه صدر رئیس فقید دولت، خاطراتی شنیدنی به دست داده‌اند. آنان گاه نسبت به برخی شرایط اجتماعی و اقتصادی انتقاداتی را مطرح کرده‌اند، اما در پی آن توقع چنین استقبالی از سوی

۹ جوان

روزنامه جوان | شماره ۲۰۵۷

د

رئیس‌جمهور را نداشته‌اند! حجت الاسلام والمسلمین دکتر ناصر ربیعی از خطبای شهر معاصر به بیان یادمان‌هایی در این باره پرداخته است:

«شهید رئیسی چه در زمانی که در قوه قضائیه حضور داشت، چه در زمانی که تولیت آستان قدس رضوی(ع) شد و چه در زمانی که به ریاست جمهوری رسید، روحیه مردمی داشت و برای مردم تلاش کرد. یک بار بنده به ایشان عرض کردم، شما خیلی بی‌باکی می‌کنید که به دل جمعیت می‌روید، ایشان به بنده گفت من به دوره دوم ریاست جمهوری فکر نمی‌کنم. یک‌بار به ایشان گفتم من نمی‌گویم شما صددرصد در کار خود موفق هستید، اما صددرصد تلاش می‌کنید، مردم هم همین را می‌گویند که اگر رئیس‌جمهور در بعضی مسائل نتوانسته کاری کند، به این معنا نیست که تلاش نکرده باشد. بنده در یکی

از منابر در حرم حضرت معصومه(س) نسبت به گرانی‌ها و کاهش ارزش پول ملی انتقاد کردم، چراکه وظیفه خودم می‌دانم تا دغدغه‌های مردم را بیان کنم، یکی دو روز بعد وزیر اقتصاد تماس گرفت و گفت رئیس‌جمهور تأکید کردند من تلفنی و حضوری درباره مشکلات اقتصادی به شما توضیح بدهم، حالا بنده نمی‌خواهم بگویم که از توضیحات وزیر قانع شدم، اما می‌خواهم بگویم رئیس‌جمهور برای انتقاد می‌منبری نیز ارزش قائل بود. رئیس‌جمهور شهید، حتی به جزئیات اهمیت می‌داد. شب قبل از سفر اخیر رئیس‌جمهوری به قم نیز وزیر ارتباطات بدون هیچ‌گونه اطلاع قبلی، از ساعت ۹ تا ۱۱ شب به منزل ما آمد و درباره تلاش‌ها و دستوردهای دولت در عرصه ارتباطات و پرتاب ماهواره‌ها گزارش داد، در حالی که بنده به عنوان یک طلبه ساده، چنین توقع و انتظاری نداشت. مردم‌داری شهید هم در خور توجه است. دوستان ایشان نقل می‌کردند شهید رئیسی زمانی که تولیت آستان قدس رضوی(ع) بود، پیگیری کار مردم را بالاتر از زیارت‌نامه‌خوانی می‌دانست و بارها به خاطر اینکه پاسخگوی نیازها و نامه‌ها و خواسته‌های زائران باشد، نمی‌توانست زیارت‌نامه حضرت رضا(ع) را به پایان برساند. در نهایت هم اگر چه بیشتر پیکرهای شهدای خدمت سوخته بود و قابل شناسایی نبود و با تیمم غسل داده شدند، اما آنان به خواست خداوند، عزیز از این دنیا رفتند و پاداش‌شان، شهادت در راه خدا و خدمت به مردم بود. انقلاب وابسته به مرد مردم است، نه به اشخاص. فقدان شهدای خدمت برای ما سخت است، اما راضی به رضای خدا هستیم و ان‌شاءالله در ادامه مسیر نیز رئیس‌جمهوری مخلص، انقلابی و پر تلاش نصیب ما شود که ادامه‌دهنده راه شهدای خدمت باشد…»

■ **او بحران‌های بر جای مانده از دولت قبل را مدیریت کرد**

و سرانجام «خادم‌جمهور» اگر چه خدمت را سرلوحه عمل خویش قرار داده بود، اما کلنگ نمایشی بر زمین ن‌زد و وعده پیبوده نداد. او تلاش‌شان، شهادت در راه خدا و خدمت به مردم بود. انقلاب وابسته به مرد مردم است، نه به اشخاص. فقدان شهدای خدمت برای ما سخت است، اما راضی به رضای خدا هستیم و ان‌شاءالله در ادامه مسیر نیز رئیس‌جمهوری مخلص، انقلابی و پر تلاش نصیب ما شود که ادامه‌دهنده راه شهدای خدمت باشد…»

«روحیه مردمی شهید آیت‌الله رئیسی چنان والا بود که او را عاشق دیدار با مردم و حضور در سفرهای استانی نموده بود. ایشان در تمام سفرها تأکید می‌کرد که مردم با هزار امید نامه‌نویسته‌اند، نامه‌های مردمی را با اهتمام بیشتر مورد دقت و توجه قرار دهید. رئیس‌جمهور شهید، همواره ایران اسلامی را کشور امام زمان (عج) می‌دانست و با ابتکارگری وارد میدان شد و کشور را در دورانی سخت در دست گرفت و از بحران‌های مختلفی عبور داد. او کاری کرد که امروز نرخ بیکاری در کشور به زیر ۸ درصد سیده است. کشور ضمن عبور از تعطیلی «هزار کارخانه به رونق تولید و فعال شدن بیش از ۱۰ هزار کارخانه رسید. آن بزرگوار اهتمام جدی بر اتمام پروژه‌های بر زمین مانده و نیمه تمام داشت. آیت‌الله رئیسی در طول دو سال به اندازه ۱۰۰ درصد تخت‌های بیمارستانی کل ۴۴ سال گذشته را احداث نمود و با مدیریت بحران برق توانست کشور را از قطعی‌های گسترده عبور دهد. ایشان هیچ روزی تعطیلی نداشت و همواره در مسیر پیشرفت کشور و خدمت به مردم قدم برمی‌داشت. رهبر معظم انقلاب از ایشان به عنوان رئیس‌جمهور با کفایت و شایسته یاد نمودند، چراکه این دولت متفاوت با دولت‌های دیگر کار کرده است. شهید آیت‌الله رئیسی، خستگی را خسته کرده بود. رعایت نسبت به بیت‌المال، پرهیز از ریخت